

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 6. In montem Oliuieti &c. Adducunt mulierem &c. hæc mulier modò deprehensa est. Vigilat Christus, in orando ipsi in machinando. Mulierem in adulterio deprehendunt: qui namque per terram ambulat ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

& hoc schemate se Iosue sistunt iudici. Domine mi, tales nō sumus, quales nos arbitraris: etenim populo circumiacenti diuinam intentas sententiam: nos verò de longè adsumus, vt nostrum testatur schema: nam egressi de terra nostra, nouis induti vestibus, nouisq; calceis, ecce per longas itineris molestias detriti sunt, panis, quem recentem accepimus, vt vides, eduroit, vinumq; electissimum in acetum amaricauit. Audit illos Iosue, legitimas iudicat esse rationes, & pro eorū pronuntiat incolumitate contra quos diuina fuerat lata sententia. Delusus est Iosue (testatur Scriptura) eiusq; comites, allegatis à parte fidem adhibentes, nimis citò creduli: quia ad Deum non recurserunt gratiam lucemq; postulantes, quā sanam pronuntiarent ipsi sententiam. *Os Domini non interrogauerunt.*

Iosue 9. Quoties, heu quoties hic lapsus contingit, vt pars altera, quæ nulla aut minori nititur iustitia, mille millia proponat tam efficaciter, vt ad lachrymas & compassionem iudices permoueat, quibus fidem adhibentes pronuntiant contra id, quod recta suadet iustitia: nec mireris: non ad Deum confugiant non lucem postulant & os Domini non interrogant. *Os Domini interroga quid tibi sit pronuntiandum; ita vt tua sententia diuino velut ore pronuntietur.* Hoc aduerte verbis illis innui, quibus in euentuandis vtimini sententiis. *Vt de vultu eius iudiciū nostrum prodeat.* Hæc verba sunt Davidis, quorum sensus hic est literalis, quod pendente causa non leuis momentis, sedente David pro tribunali, cum veller, illā in fauore diuine definiti iustitiæ, Deum consuluit. *Exaudi Domine iustitiā meam &c. De vultu tuo iudiciū meum prodeat.* q. d. Tu esto Domine hæc in causa iudex & arbiter, vt de tuo bene definita prodeat causa tribunali: sic Iudex peroret litē definiturus: Tu Dñe pronūtia sententiā, & de tua prodeat decisa presētia: ego tantūmodò tui deferuiā, quō illa declarabitur, prodibitq; in publicum. Vel metaphoram sumit à Moysē, qui Iudex populi constitutus Domini consulebat, & eorū eo prostratus diuinam flagitabat sibi lucem infundi, quæ de vultu Dei in facie eius tanta replenduit vt reuertis ad populum, velut sol alter radiaret. q. d. Domine mi vultus tui lucem mihi comunica, vt ad eius lucem, & non ad huius, vel alterius opinionem mea pronuntietur rectē sententia, Christus futurus Iudex, & causā non parum arduam definiturus seorsum prius eum Deo fecerit, totaque nocte in oratione perhæsit, eū tamen ipsa lux esset & paternæ glo-

riæ splendor, cuius oculis patebant omnia: concludit igitur quid te in similibus agere oporteat occasionebus.

§. 6. In montem Oliueti &c. Adducunt mulierem &c. Hæc mulier modo deprehensa est. *Vigilat Christus in orando, ipsi verò in machinando.* Mulierem in adulterio deprehendunt: qui namque per terram ambulat impressa relinquit vestigia.

Peregrina solemnitate Paschali, festoq; Tabernaculorum octiduo, Saluator illo meditante velut animatum mercator aduolat, quos inquisitor de caelo descenderat, & mundinas maxime frequentes percurrit, in quibus de eorum agebatur beneficio. Summa concionatur voce & q; tam efficaci, vt plures de turba se illi submitterent fideles. Quamprimum hoc suis innotuit capitalibus inimicis, Pontificibus, Sacerdotibus, Scribis, & Phariseis, plenum illi concitatum concilium, in quo Christi conclamant homicidæ perditionem. In cuius executionē fortissimos aduocāt apparitores dato præcepto. Suptis vinculis, catenisq; ferreis Christum vincitum sacrosisterent Concilio, quod ita vocabant, proprie tamē erat dæmonū conciliabulum, vt die Lunæ infra octiduum dicemus. Accesserunt Ministri: Christus autem diuinā sua potens virtute, quam primum illos vidit faciem suam in illos verbaque contorsit, quibus eos, qui prius leones erāt ferocissimi, in agnos conuertit mansuetissimos, sibiq; addictissimos; euius pariter facti Predicatores ad concilium reuertuntur, quos Pontifices interrogant. Cur non adduxisti illum? Respondent illi: *Numquam siclosus est homo.* Nō est hic homo, quem vincitum capiamus, sed qui totum mundum suo capiat amore constrictum. Quō responso diabolico agitati furore soluant concilium & domum rabidi reuertuntur.

Isto stratagemate festum absoluitur in quo Christus multum fuerat ex omnia & clamorosa predicatione fatigatus: at eius hoc fuit refrigerium, noctem illonem vsque in mane in monte Oliueti precibus impendere, celestem rogans Patrem pro hominū salute, criminūque Dam remissione. Pariter & ipsi vigilarunt, techas, Christum quibus eū caperēt, molientes; cum enim illis ex perag-

erit, lo-
dati in
fūria
moliatur

sententia non enecerit, dum viribus vel leo-
nes oppugnet; modo velut dracones cum astu-
tius adorientur. Obtulit illis diabolus patronus
optimus occasione ad eod congrua, vt sibi nullo
modo Saluatorē posse euadere persuaderent. Vi-
giles casu fortuito miseram offendunt mulier-
culā actuali pollutam a adulterio. Hanc apprehen-
dunt, & ad Pontificem adducunt, qui controuē-
sum conuocant ex tota illa Pharisiorum Scri-
barū que force concilium, qui sibi oblatum à
Deo laqueum arbitrantur, quem Christus effu-
gere non posset, si illum ipsi expanderent, hac in-
causā ipsum iudicem configuando: quia vel hic
homo mulierē liberā dimittit, vel damnari iudi-
cabit: Dilectā est insolubile. Si dimittit sciat
vt inimicum & aduersariū legis Moysaice accu-
sabit, que disponit expressum, vt adultera la-
pideatur. Si damnari iudicat, ipsum sibi contradi-
cere de peccatorum indulgentia quam semper
habet in ore, obiciemus Extra dubium est, in-
quiant liberā sibi censetur, & clarissimē constabit
eum esse legis inimicū euadere nō potest. *Tan-
quā bicipiti muscipula* (loquitur D. Ang. *idē antea
capere sapientiā Dei ut si uiberet occidi perderet
mānet admissā sicut autē iuberet dimittit, incur-
reret blasphemiam, tamquā reprehensor legis calūni-
andus.* O er quate que multos an ignoratis illum
Samsonē esse fortiozem, quem dum Philisthim
suo iudicio intra ciuitatis portas conclusum ar-
bitrantur, omnesq; portas, & postica obserant,
quibus euadere posse indicabit Samsonem, por-
tas tamen apprehendet & cardinibus euellit, ip-
sas referabit, quibus onus illi tranquillo pede fo-
ras emigrabit, quos interim pudore metuq; co-
sternabit: & quantumlibet vincula pręparetis,
quę hinc, illincq; constringant, dum cum ligatū
& laqueis irretitū esse cogitabis, vires exeret,
quibus omnia dirumpantur vincula, vos autem
nafo suspendet adunco. Orto igitur sole, con-
fessum Christus templum accedit predicaturus,
& de liberatione actus animarum: accurrunt
& illi eius animam illaqueatori, trahentes adul-
teram strepitu magno, magno tumultu: præce-
dunt apparitores, qui viam depulsā turbā aper-
iant, quę innumerabilis accurreret Saluatorem
auditura. Fiat locus huic sacra Rotā, his Princi-
pibus, his sacerdotibus. Accedant ad Christum,
& mulierē statuant in medio dicentes: *Magister
hęc mulier modo deprehensa est in adulterio &c.*
Hic quadam in nostrum profectum expen-
damus. Sit autem illud primum, quod dicunt
mulierem offerentes coram totius populi specta-

culo: *Magister hęc mulier modo deprehensa est*
&c. O mulierem infelicem! Iuraueram ego, mo-
tuum ceteris efficacius, quō se committendo
exposuit adulterio, hoc fuisse quod suum cre-
deret perpetuō peccatum esse nesciendum: porro
dum se credit securiorem ad forum trahitur, &
accensatur, modo deprehensa est. Extra, controuer-
siam est nihil ita mulierem adducere vt in cri-
men voluntaria labatur quam sibi persuadere
quod à nemine videatur. Hoc argumēto scio-
res illi libidinosi pudicā promocabant Susannam
Nemo nos videt, & nos in concupiscentia tui sumus.
Cave tibi, nec securus esto: quia quō magis cre-
dis tuū absconditū esse crimen, eo vicinior es vt
tibi obiciatur. *Hęc mulier modo deprehensa est.* 23. 29
Audiam? Spiritus proximonē. Omnia homo
qui trāspreditur lectū suū cōtēns in animā suā
& dicit: *quis me videt? Tenebrę circūdant me, &
parietes cooperiunt me, & nemo circumspicit me.*
quē veror? &c. Et nō cognouit quoniā oculi Do-
mini multo plus lucidiores sunt super solem, circū-
spicientes omnes vias hominū, & profundā abyssū
&c. Hęc in plateis ciuitatis vindicabitur & quasi
pullus eq inus fugabitur, & vbi nō sperauit, ap-
prehēdetur. Qui te polluere proponit adulterio,
primo despiciat animā suā. Cōtēns in animā suā,
Iam illā diabolo deuouit, & propter vel vnā car-
nis libidinosē illā æternis dānat cruciatibus. Hęc
quā prepostera cōmutatio! Hęc quā impru-
dens consiliū perdere animā tuā. Et quid precor
potest huic æquiparari. *Quid prodest homini, si
vniuersum mundum lucretur, anima vero sue
detrimentum patiat? Aut quam dabit homo
comutationem pro anima sua?* Quod illi causa
est labētis, & iter applanat hoc est, quod se vidēri
credat à nemine. Ea de causa noctis tenebras
aucupatur, credens quod ab omnibus orbis ocu-
lis sit illis abscondendus: modo hac, modo prof-
picit illac & quia neminem videt, se securum ar-
bitratur, & à nemine conspectum. Vnde sic sibi
blonditur: *quis me videt? Tenebrę circūdant
me &c.* O te male sapientem, exclamat D. Au-
gustinus in Regula) quod quia neminem vides, cre-
dis videri te à nemine: mille enim contingit,
vt alter ad hac, vel illa te parte conspiciat, &
cum tibi persuades videri te à nemine, quia vi-
des neminem, adest alter, qui te videat de quo
minus cogitabas. *Videtur omnino, & à quibus se
videri non arbitratur.*

*Nemo nos videt mo-
tuum est
peccandi
Dan. 13.
20. Eccli.
23. 29
Audiam? Spiritus
qui trāspreditur lectū suū
& dicit: quis me videt?
parietes cooperiunt me,
quē veror? &c. Et nō
cognouit quoniā oculi
Domini multo plus
lucidiores sunt super
solem, circūspicientes
omnes vias hominū,
& profundā abyssū
&c. Hęc in plateis
ciuitatis vindicabitur
& quasi pullus eq
inus fugabitur, & vbi
nō sperauit, apprehē-
detur. Qui te polluere
proponit adulterio,
primo despiciat animā
suā. Cōtēns in animā
suā, Iam illā diabolo
deuouit, & propter vel
vnā carnis libidinosē
illā æternis dānat
cruciatibus. Hęc quā
prepostera cōmutatio!
Hęc quā imprudens
consiliū perdere animā
tuā. Et quid precor
potest huic æquiparari.
Matt. 16
26.
Quid prodest homini, si
vniuersum mundum
lucretur, anima vero
sue detrimentum
patiat? Aut quam
dabit homo comuta-
tionem pro anima
sua? Quod illi causa
est labētis, & iter
applanat hoc est,
quod se vidēri
credat à nemine.
Ea de causa noctis
tenebras aucupatur,
credens quod ab
omnibus orbis ocu-
lis sit illis abscon-
dendus: modo hac,
modo profpicit
illac & quia
neminem videt,
se securum
arbitratur, & à
nemine conspectum.
Vnde sic sibi
blonditur: quis
me videt? Tenebrę
circūdant me &c.
O te male sapientem,
exclamat D. Augu-
stinus in Regula) quod
quia neminem vides,
credis videri te à
nemine: mille enim
contingit, vt alter
ad hac, vel illa te
parte conspiciat, &
cum tibi persuades
videri te à nemine,
quia vides
neminem, adest
alter, qui te videat
de quo minus
cogitabas. Videtur
omnino, & à quibus
se videri non
arbitratur.*

D. AVG.
In illud
fl. 10.
quoniam
iniquitas
tem mē.
To. 8.
11.
Christus
vt Samson
Iudæorū
eludit in-
fidias.

D. AVG.
21. 1162
21. 1162
21. 1162

quem talem qualem alius multis auctor in-
Lab. 30. 13 didit naturæ. *Præcipit eam Deus intelligentia.*
 Et patet; cum enim in Arabia, ubi Iob morabatur, in tantam exercebat corporis quantitatem, ut a floribus Diodoro, & Xenophonte corpus habeat æquale camelo; caput tamen instar anafis exiguum: & communis nunc est opinio, quod caput exiguum, nullam aut modicam præferat intelligentiam: unde quod virum significamus hebetem ingenio, illum dicimus exiguum caput. Si percontemur, in quod Struthio sit hæc Struthionis ingenita Rupellitas: Ex nis natu- præsit hæc eleganter Plinius. a. qui illam ra peccat vocat avem stolidam. *Qua si forte caput inter fori ap. frutes inseruerit: dum neminem ipsa conspicit, propria se latere & à nemine videri existimat, cum tatur. P. L. N. mea reliquam corpus in aperto sit. idem facit a Li. 10. quod superius de perdice diximus, quæ similiter Nat. hist. I. Ieremia vocatur insipiens. Quæ si caput abs- a. 2. b. te conderit, neminemque viderit, à nemine re. 17. c. similiter se videri, tutamque arbitrat, & ita Struthio patet omnibus, ut illam hic & illic conspiciat, & ita perdit est in aperto, ut illam a Lib. 9. canis circumeat odoros, & anceps hæc illacque de Hist. patulam contempletur. Hæc omnia Aristot. Anim. c. teles. a. & refert Alianus. b. estque tam communi ista sententia, ut cum illi Tertullianus b. Lib. 24. concludat librum illum doctissimum, cui Cap. xlv. titulus de velandis virginibus, religiosa exhortatus virgines, non illis sufficiat obiecto velo caput obnubilasse, si in cæteris corporis actionibus nimis sint socordes: alias acriter reprehendens, quod quia capite velata sunt, licita sibi queque esse remerari persuadent. Illas comparat Struthioni, quæ magis bestia est quam avis diciturque Aligradia: quia altiora petit, eo quod pedes habeat latiores pedibus Ciconis vel gruis. *Bestia quadam (inquit Tertul.) magis quam avis, licet pennata breui capite, protrada cervico, cætera Aligradia. Hanc aiunt, cum delitescendum habet, caput solum planè totum in condensum obrudere, resti quam se in aperto relinquere, ita dum in capite se legitur, nulla qua melior est, capitur tota cum capite &c.* Talis est scortatoris amentia: diligenter inuictur, an quempiam se videntem videat & cum neminem detegit, credit à nemine se videri, & sepe contingit, quod illum hæc vel illac alter intueatur. Saul se Subintrat Saul speluncam ad naturæ septans ocellum, & curiosè circumspicit, & nemine ad videri comperto se credit à nemine conspici. Cum*

autem suo se iudicio crederet fecorum, latebat intus David cum quadringentis militibus absconditus, telis araneorum contextus ex sententia D. Chrysof. & opinione Hebræorum sic declarante Genebrardo: Ipse vero sibi congratulatur, credens se à nemine videri, quem tamen omnes videbant, sedque motu cubito pulsabant. An illum non videt Nonne Rex ille Saul? Præferim verò Davidem urgebat, ut nullo modo strepitu subitus exiret persecutorem, occisorem, & reuera tempus habuit, quò ad illum silenter accederet, & oram chlamydis abscederet, ignorans aut: & post pusillum dum Saul à nemine se visum arbitrat: Ecce prodit stipatus militibus David, præsertimque ostendit oram chlamydis. En Rex, qui te solus esse, tibi persuadet, quam bellè meis traditis manibus incidisti.

Colloquitur David clanculum cum Achimelech sacerdote fecorum, & credunt ambo, se à nemine esse auctori vel videri, verum tamen latebat illic Doeg Idumæus potentissimus pastorum Saul, hic audit omnia, nec eum vel vnum præterit verbum, qui confestim hæc omnia in aula Regis publicavit, unde damo-gravia eademque hominum trascerit originem. Sibi multo loquebantur fratres Ioseph opinati quòd nullus adstantium eorum cape-ret idioma: Ioseph autem quacumque dice-rant, intelligebat. Morabatur in terra Geraris magnus ille Isaac, quò illum famus compulerat necessitas comite Rebecca conige, cumque die quadam coniugi colludit, qua-quaversum circumspicit non quempiam videat, & cum neminem ipse conspiceret, à nemine se conspectum arbitrat, illum tamen Rex Achimelech per fenestram iocantem intuetor. *Prospiciens Achimelech Rex Palestinorum per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua. Quam se securus arbitrabantur, seniores illi sexaginta, qui colobris, lincertis, & bufonibus idololatras thus adolebant, suis dediti voluptariis: quia spissa sen-bula contextos tenebrisque videbant inuolatos; ipsos tamen per riuam patiens trans-fossi conspiciebat Ezechiel, illis tamen hoc ignorantibus: dicebant etenim; *Nemo nos videt.* Viri insipientes, qui vos securos applauditis, quia neminem adneritis, Cæceteros enim is de quo minima suspicio, videt attentius.*

TERTIV.

de Nat.

Notat Spiritus S. factum Moysi, hic Ægyptium dum videt, quod amicum suum percuteret arocibus: *Et cum circumspexisset huc atque illuc, & nullum adesse videret, percussit Ægyptium abscondit fabulo.* Sub se iudicio tecuribus altissimas. Postquam prodit in publicum, duoque conspiciunt inter se rixantes Hebræos: dixit autem ei qui questionem mouebat: cur tam crudeliter miserum hunc excipis hominem? Cui illi: *Nam metu vis decidit, sicut horti occidit Ægyptium.* Expauerat Moyses in que propositi sit vultu Deus: *Quomodo palam factum est verbum istud?* Adverberit autem, quod ad necem quaeretur. Hincne fideris: quia cum te credis te curiosem? est qui de longe gressus tuos considerat, & iterum velocis insequitur.

Hoc naturali denotat lob ratione, eaque clarissima, quod nimirum vir & mulier spiritus non sunt, sed corpora habent, & ea quidem non glorificata, nec dotibus agilitatis & subtilitatis exornata, sed graua, motuque tardo progredientia: Non per aëra volantia, sed per terram, quam pedibus calcant: vnde necessario quæ transeunt, manent impressa vestigia. Hæc est illa ratio, quam his sententiosis declarat verbis hinc disputans materiam. *Oculus adulteri obseruat caliginem dicens non me videbit oculus, & aperiet vultum suum. Perfrat in tenebris domus, sicut in die condixerant sibi, & ignoauerunt lucem.* Variablis altior, legitur: *Perfrat domus noctis quasi interdum sibi notârunt, maximeque lucem prostant.* Scottator, vt sua exequatur in honesta desertia, interdum præcognat, disponit, & machinatur quod noctis agendum sibi proponit: in sui adiutorii tenebras expectat nocturnas, totumque hoc est sue temeritatis fundamentum: *Non me videbit oculus.* Quocirca huic nigerrimo noctis velo & aliud pallij superducit quod se alium fugit, vultum obtegat & pileum in oculos constringit. Medio verò noctis silentio sub tenebrarum pallio fenestras parietes, & ianua aperiontur, *sicut in die condixerant sibi,* quot manuscula, quoniam circumspiciunt; hæc venire poteris. Illac licet intrare, per talem ego pariem ingrediar, per talem tu fenestram. Et his omnibus nulla vis relinquit vestigia? Hoc noueris, inquit lob, manifesta imprimenda fore vestigia, quibus detegaris.

Lewis est super faciem aquæ, maledicta sit pars eius in terra. Scribunt Septuaginta, *Appareant planta eius super terram arida.* Diuinam o sententiam. Incedunt ille

& illa, quæ qui super aquas graditur, qui pedem figere aut aquis non praesumit imprimere, ne submergatur: extremis pedem digitis incedunt, velut qui nec in terrâ pedes figit, illisque, nec ipsam tangit. Noster Cardinalis Carcetanus transferit: *Quasi super aquas ambulat, quia vix audeat contingere superficiem.* Porro cogitatur, quod per terram ambulando planta non appareant: vestigia necessario debent remanere, fenestras, portasque aperiendo, ingrediendo, egrediendo, huic alterius occurrendo, sine cum arca sine cum sede, sine cum s. pellectili. Hic signi percepti silicem, hic lapides percepti icium, hic recordatur tumultus aperiendi fenestras, hic stridorem fenit portæ, hic ad passum excitatur, quod in hoc vel abertu offendis, hic aduinit sibi admodum, vel annuontis, omnia hæc vestigia sunt: per illa usque sicut odoris canis per hie insequitur, crime aperitur, Mirabilis pollet canis olfactu: etenim per dix ram leuiter per arua, camporum & mētis desoluita transeunt, vt vix terram tangere videatur, super herbas graditur, vt nec oculi velpa nimum aduertant vestigium, sagax autem canis olfactu ex vestigio illam persequitur q. d. hæc per dix trāscurret. Idem dicendum de cane lepore, ratio & lepore: transiit lepus euro, velocior vt vix terram contingat, similiter ceruus, similiter & aper. de quibus hoc liceat dicere quod olim Daniel de hircocaprum velocissimo: *Non tangebatur terram.* Nihilominus laudus canis de pallio ad pallum olfaciens totam indagar ex vestigio viam, quæ lepis, ceruusque percurrerunt. Quid, quælo, illo in locoremanere potuit quem vix attigerunt? Indubie relictu est aliquid: quia cū sit corpus graue fieri non potest, quin aliquam imprimat qualitatem terra quam pedibus calcavit. Hoc est, quod tibi contingit: quantumlibet enim elato lenique incedas pede, nullo excitato strepitu: adsunt tamen canes adeo sagaces, vt te ex vestigiis detegant, & qui per hoc quod viderint talem tibi loquentem, & qui per scedulam, & qui per occursum, & qui per fenestras stridorem, & qui ex ancilla relatu, per vestigia & pedes quidquid egeris, in lucem proferunt apertissimam.

Perfradebant sibi sacrilegi Babylonia sacerdotes secretum adeo iocognitum omnibus, quod patrabant vt illi in cognitionem posse venire censerent impossibile. Regi, populoque predicabant idolum suum Bel Deum esse viuum, quia comedit: quod hoc argumento confirmatur.

VIII. Similitudine canis explicatur.

Don. 8. 5.

IX. Et sacerdotu Bel exemplo confirmatur.

lant red vesperam caim oves, capros, arietes, panes, vini metretas opponebant, portas claudabant, imò annulo regali obserabant, & facto mane nihil eorum reliquum inueniebatur. En, inquit, Bel omnia deuorauit, cum nullus hoc intrauerit. Hoc autem eorum erat facinus; sub altari ingressum sibi foderant absconditum, quò templi portis obseratis, imò Regis annulo consignatis, illi cum filiis & mulieribus ingressi, martiali se cœna recreabant. Daniel hanc tantam detectorum fraudem; per templi pavementum cinerem disperfit, atque Regi: mihi crede: ò Rex non est Bel qui hac omnia consumit, alteram tibi, qui hoc fecit, tradam impostorem. Apponantur hac nocte ferula, portæ concludentur, Regis sigillo obsignentur, & exitum rei præstolare. Vt dictum ita factum, egressiuntur pro more suo Sacerdotes filiorum filiarum vxorumque stipante colluue; noctu verò per absconditum intrando ostiolum, comedunt, bibunt, noctemque ducunt hilarem. Ad solis ortum, cum populi turba Rex accurrit, aperit portas, apposita cuncta videt absumpta. Pertinax credit à Bel cuncta deuorata, viuens esse Deum, nullamque in eo fraudem posse reprehendi. Sese gradum, exclamat Daniel, ò Rex & impressa studiosus attende vestigia. Illac trāsferant viri & mulieres, paruuli, & parvula impressa reliquerant cineri vestigia. *Video vestigia virorum & mulierum.* Hec intuetur Rex, & viterius profectus, quæ ipsum ad ostiolum deducunt, quod sub altare sibi confecerant. En tibi ò Rex quale & quorum sit facinus. Quam illi se securos arbitrabantur dum portas clausas vident & obsignatas? Porro finitissimi mortaliū, terram perambulando in quâ sculpta manent vestigia huius & illius, insipientes non aduertitis, quòd ex his prudenter vos Daniel assequitur, pedes virorum, mulierum, & paruulorum, quæ necessario debent intercurrere, diligenter, distinctèque perscrutabor.

DAN. I 4. 19.

X. Quomodo crimē in palam veniat.

Adulterium maximè inter personas in dignitate constitutas, & vix principales committi non potest à solo cum solo, sed necesse est plures interueniant: fieri non potest aliter, quin fidas negotium aut famulo, aut ancillæ, aut amico, aut tertio, quin intercurrant compactus, epistolæ, pedissequi, nuntia inter nuntia, munuscula, quocirca multa huic intermiscuntur. Cogitatio ergo omnia sic volare per aëra, vt nulla remaneant sculpta vestigia? Noueris multos esse Danieles, qui illa metiantur

& quod sit, qui nuntium vidit, quem misisti, qui epistolam quam recepisti, & qui ancillam blanditiis, expiscatur, & qui famuli notes discursus, & qui fenestræ stridorem attendit, & qui portæ: & licet alius non esset quam tu & ille, alteruter sui erit inimicus siue ex voluptate, siue ex fiducia (sæpè namque se continere non potest nisi alteri secretum reuelat) siue ex necessitate, communicabit amico, & ille alteri: nullus etenim inuenitur qui non habeat, cui sua fidenter non communicet negotia.

In illo casu, quem supra diximus, quò Moyses sibi consanguineum iuratus est, occiditq. Ægyptium, cum circumspiciens neminem aduertisset, postero die nota illud, in ore positum alterius, Obstupescit. *Quomodo palam factum est verbum istud?* De hoc admittitur: tunc ipse qui beebat cium, gratiamque recepit, confestim lætus se hoc iactabit, dicitque: proh, quantum debeo Moysi, quale in me contulit beneficium, obligationem quâ illi constringer, explicare non potest. Hoc tu, domina, intellige, licet non ex alia narratione, quàm ex gaudio alterius, aut sub titulo propalandi receptum: sed in eum plenum non arbitratur esse gaudium, illud nisi familiaris suo communicarit: vnde paruo post elapso tempore, oculis patet Regis, populi, totiusq. mundi proceres profusunt clamorosi. *Hac mulier modo deprehensa est.*

§. 7. Deprehensa est in Adulterio. Perpendat Adulter, quod si illum homines non videant, illum tamen Deus videat, & Moysen imitetur.

Porro Spiritus S. ex ore Salomonis lococitato non hæret tantummodò in eo quòd bona ratio, quam diximus, docet, vt illam expendit Iob; sed in diuina dispositione, quâ sic Deus omnia disponit, vt tuum adulterium, & carnis voluptas omnibus innotescat: hoc namq. indicat: *Et non cognouit, quia oculi t' omni laetitia diuersi sunt super solem, circumspiciente, omnes vias hominum.* Communis est illa declaratio, quam D. August. in sua regulâ annotauit, scilicet. *Deponet quòd tuam velit Spiritus S. esse orrem accusare impudentiam. Credamne possibile vt oculos vicini, mariti tui, fratris tui, famuli tui eiusq. qui per plateas graditur curiosa circumspiciat, &*